TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. spalio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – Direktyva 2004/38/EB – Trečiosios valstybės piliečio, nepilnamečių Sąjungos piliečių tiesiosios aukštutinės giminystės linijos giminaičio, teisė gyventi šalyje – 7 straipsnio 1 dalies b punktas – Reikalavimas turėti pakankamai išteklių – Ištekliai, kuriuos sudaro pajamos iš darbo, dirbamo neturint leidimo gyventi ir dirbti šalyje“

Byloje C-93/18

dėl *Court of Appeal in Northern Ireland* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė) 2017 m. gruodžio 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. vasario 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ermira Bajratari

prieš

Secretary of State for the Home Department,

dalyvaujant:

Aire Centre,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai A. Rosas, L. Bay Larsen ir M. Safjan,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. sausio 24 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– E. Bajratari, atstovaujamos solisitoriaus R. Gillen, BL H. Wilson ir QC R. Lavery,

– *Aire Centre*, atstovaujamos solisitoriaus C. Moynagh, BL R. Toal, BL G. Mellon, QC A. Danes ir QC A. O’Neill,

– Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos F. Shibli ir R. Fadoju, padedamų baristerio D. Blundell,

* Proceso kalba: anglų.

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir A. Brabcová,

– Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindegren, M. Wolff ir P. Ngo,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir C. S. Schillemans,

– Austrijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos G. Hesse, paskui –J. Schmoll,

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2019 m. birželio 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46, klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), 7 straipsnio 1 dalies b punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Ermira Bajratari ir *Secretary of State for the Home Department* (vidaus reikalų ministras, Jungtinė Karalystė) ginčą dėl jos teisės gyventi Jungtinėje Karalystėje.

Teisinis pagrindas

3 Direktyvos 2004/38 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<…> savo teisėmis gyventi besinaudojantys asmenys neturėtų tapti nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai per pradinį gyvenimo joje laikotarpį. Todėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė gyventi šalyje ilgesnį kaip trijų mėnesių laikotarpį turėtų būti suteikiama taikant tam tikrus reikalavimus.“

4 Direktyvos 2004/38 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1. „Sąjungos pilietis“ – tai bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę;

2. „šeimos narys“ – tai:

<…>

d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją [tiesiosios aukštutinės giminystės linijos giminaičiai];

3. „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo [šalyje] teise.“

5 Direktyvos 2004/38 3 straipsnio „Naudos gavėjai [Asmenys, kuriems taikoma direktyva]“ 1 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnio 2 punkte apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba pas juos atvyksta].“

6 Šios direktyvos 7 straipsnio „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ 1 dalis suformuluota taip:

„Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji [pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantys asmenys] priimančiojoje valstybėje narėje arba

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

c) – yra priimti į privačią arba valstybinę instituciją, akredituotą ar finansuojamą priimančiosios valstybės narės pagal savo įstatymų ar kitų teisės aktų praktiką, turėdami pagrindinį studijų kurso baigimo tikslą, įskaitant profesinį rengimą, ir

– turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje ir užtikrina atitinkamą nacionalinę instituciją pateikdami deklaraciją ar kitokiu jų pasirinktu lygiaverčiu būdu, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, arba

d) yra Sąjungos pilietį, kuris atitinka a, b arba c punkto reikalavimus, lydintys ar kartu vykstantys [ar pas jį atvykstantys] šeimos nariai.“

7 Minėtos direktyvos 14 straipsnio „Teisės gyventi šalyje išlaikymas“ 2 dalyje numatyta:

„Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai [turi] 7, 12 ir 13 straipsniuose numatytą teisę gyventi šalyje tol, kol jie atitinka ten nustatytus reikalavimus.

<…>“

8 Direktyvos 2004/38 VI skyriuje „Teisės įvažiuoti į šalį ir teisės gyventi šalyje apribojimas dėl valstybinės politikos [viešosios tvarkos], visuomenės saugumo ir sveikatos apsaugos priežasčių“ esančio šios direktyvos 27 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Laikydamosi šio skyriaus nuostatų valstybės narės gali apriboti Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių, neatsižvelgiant į pilietybę, judėjimo ir gyvenimo šalyje laisvę dėl valstybinės politikos [viešosios tvarkos], visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos priežasčių. Šiomis priežastimis nesinaudojama ekonominėms reikmėms patenkinti [nesiremiama siekiant ekonominių tikslų].

2. Priemonės, kurių imtasi dėl valstybinės politikos [viešosios tvarkos] ar visuomenės saugumo priežasčių, turi atitikti proporcingumo principą ir turi būti grindžiamos vien tik atitinkamo asmens elgesiu. Buvę kriminaliniai nusikaltimai patys savaime [teistumas už ankstesnę nusikalstamą veiką savaime] negali būti tokių priemonių ėmimosi priežastis.

Atitinkamo asmens elgesys turi kelti tikrą [tikrą, tuo metu esamą] ir pakankamai rimtą pavojų, kenkiantį vienam iš pagrindinių visuomenės interesų. Pateisinimai, kurie yra nesusiję su [konkretaus] atvejo aplinkybėmis arba grindžiami bendrosios prevencijos sumetimais, nėra priimtini.“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

9 Ieškovė pagrindinėje byloje E. Bajratari, Albanijos pilietė, gyvena Šiaurės Airijoje nuo 2012 m.

10 Ieškovės pagrindinėje byloje sutuoktinis D. Bajratari, taip pat Albanijos pilietis, gyvenantis Šiaurės Airijoje, turėjo leidimo gyventi šalyje kortelę, suteikusią jam teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje laikotarpiu nuo 2009 m. gegužės 13 d. iki 2014 m. gegužės 13 d. Ši leidimo gyventi šalyje kortelė buvo išduota remiantis jo ankstesniais santykiais su Jungtinės Karalystės piliete ponia Toal, nutrūkusiais 2011 m. pradžioje. Nors 2011 m. išvyko iš Jungtinės Karalystės, kad Albanijoje susituoktų su E. Bajratari, jis grįžo į Šiaurės Airiją 2012 m. Jo leidimo gyventi šalyje kortelė niekada nebuvo panaikinta.

11 Pora turi tris vaikus, jie visi gimė Šiaurės Airijoje. Pirmiesiems dviem jų vaikams išduotas Airijos pilietybę patvirtinantis pažymėjimas.

12 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nuo 2009 m. D. Bajratari vykdė įvairią profesinę veiklą ir kad bent nuo 2014 m. gegužės 12 d., kai baigėsi jo leidimo gyventi šalyje kortelės galiojimo laikas, jis dirba neteisėtai, nes neturi leidimo gyventi ir dirbti šalyje. Be to, pažymėtina, kad nė vienas iš šeimos narių niekada nepersikėlė ir negyveno kitoje Sąjungos valstybėje narėje ir kad vieninteliai šeimos ištekliai yra D. Bajratari pajamos.

13 Gimus pirmajam vaikui, E. Bajratari 2013 m. rugsėjo 9 d. kreipėsi į *Home Office* (Vidaus reikalų ministerija, Jungtinė Karalystė) su prašymu pripažinti jai išvestinę teisę gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38, remdamasi savo, kaip vaiką faktiškai prižiūrinčio asmens, statusu ir teigdama, kad atsisakymas leisti jai gyventi šalyje atimtų iš jos vaiko galimybę naudotis jo, kaip Sąjungos piliečio, teisėmis.

14 2014 m. sausio 28 d. *Secretary of State for the Home Department* (vidaus reikalų ministras) sprendimu šis prašymas buvo atmestas dėl dviejų motyvų: pirma, E. Bajratari neatitiko sąvokos „šeimos narys“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/38, apibrėžties ir, antra, jos vaikas neatitiko reikalavimo turėti pakankamai išteklių, nustatyto šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalies b punkte. Vis dėlto reikalavimas turėti „visavertį sveikatos draudimą“ nebuvo ginčijamas.

15 2015 m. birželio 8 d. *First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Pirmosios instancijos teismas (Imigracijos ir prieglobsčio bylų skyrius), Jungtinė Karalystė) atmetė E. Bajratari skundą dėl *Home Office* (Vidaus reikalų ministerija) sprendimo. 2016 m. spalio 6 d. *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Aukštesnysis teismas (Imigracijos ir prieglobsčio bylų skyrius), Jungtinė Karalystė) atmetė antrąjį E. Bajratari skundą. Tada ji kreipėsi į *Court of Appeal in Northern Ireland* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė) su prašymu leisti pateikti apeliacinį skundą dėl *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Aukštesnysis teismas (Imigracijos ir prieglobsčio bylų skyrius)) sprendimo.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Teisingumo Teismas anksčiau yra nusprendęs, jog Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytas reikalavimas, kad Sąjungos pilietis turi turėti pakankamai išteklių, yra įvykdytas, jei šis pilietis disponuoja būtinais ištekliais, ir kad nėra nustatyta reikalavimo, susijusio su šių išteklių kilme (šiuo klausimu žr. 2004 m. spalio 19 d. Sprendimo *Zhu ir Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, 30 punktą ir 2013 m. spalio 10 d.

Sprendimo *Alokpa ir Moudoulou*, C-86/12, EU:C:2013:645, 27 punktą). Vis dėlto minėtas teismas nurodo, kad Teisingumo Teismas konkrečiai nesprendė klausimo, ar reikia atsižvelgti į pajamas iš darbo, kuris pagal nacionalinę teisę laikomas neteisėtu.

17 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal in Northern Ireland* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas, Airija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pajamos iš darbo, kuris pagal nacionalinę teisę laikomas neteisėtu, gali visiškai arba iš dalies įrodyti disponavimą pakankamais ištekliais, kaip tai suprantama pagal [Direktyvos 2004/38] 7 straipsnio 1 dalies b punktą?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar [šios direktyvos] 7 straipsnio 1 dalies b punkto reikalavimas gali būti įvykdytas, jei darbas laikomas suteikiančiu mažai garantijų vien dėl to, kad jis yra neteisėtas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

18 Jungtinės Karalystės vyriausybė pažymi, kad po to, kai buvo pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, iš dviejų pirmųjų E. Bajratari vaikų buvo atimta Airijos pilietybė, taigi jie nebeturi nei Sąjungos pilietybės, nei iš jos kylančių teisių. Ši vyriausybė tvirtina, kad prejudiciniuose klausimuose nurodytos problemos tapo hipotetinės ir kad dėl to Teisingumo Teismas turi atsisakyti atsakyti į šiuos klausimus.

19 E. Bajratari ir *Aire Centre* nurodo, kad skundas teisme pateiktas siekiant užginčyti Airijos valdžios institucijų sprendimą panaikinti dviejų pirmųjų E. Bajratari vaikų pilietybę ir kad šiuo metu dėl to kreiptasi į *High Court* (Aukštasis teismas, Airija).

20 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad tik nagrinėjantis bylą nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl, jei pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumas Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2019 m. birželio 27 d. Sprendimo *Azienda Agricola Barausse Antonio e Gabriele*, C-348/18, EU:C:2019:545, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

21 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad E. Bajratari buvo leista skundu dėl teisminės kontrolės užginčyti sprendimus, kuriais jos pirmųjų dviejų vaikų Airijos pilietybę patvirtinantys pažymėjimai pripažinti negaliojančiais.

22 Taip pat pasakytina, kad bylos medžiagoje nėra dokumentų, leidžiančių konstatuoti, kad tie sprendimai tapo galutiniai.

23 Be to, gavęs prašymą pateikti paaiškinimų, kurį Teisingumo Teismas pateikė remdamasis savo Procedūros reglamento 101 straipsniu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad nors ir gali būti, jog ginčas pagrindinėje byloje neteko dalyko dėl to, kad du minėti vaikai neteko Airijos pilietybės, vis dėlto šiuo metu jis dar tęsiasi ir galioja.

24 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, reikia konstatuoti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

25 Savo dviem klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, jog nepilnametis Sąjungos pilietis turi pakankamai išteklių, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, net jei šiuos išteklius sudaro pajamos iš jo tėvo, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti šioje valstybėje narėje, neteisėtai vykdomos veiklos.

26 Visų pirma primintina, kad dėl Sąjungos piliečių, gimusių priimančiojoje valstybėje narėje ir niekada nepasinaudojusių teise laisvai judėti, kaip pirmieji du E. Bajratari vaikai, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šie Sąjungos piliečiai turi teisę remtis SESV 21 straipsnio 1 dalimi ir jai įgyvendinti priimtomis nuostatomis (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Rendón Marín*, C-165/14, EU:C:2016:675, 42 ir 43 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

27 Darytina išvada, kad SESV 21 straipsnio 1 dalis ir Direktyva 2004/38 iš esmės suteikia pirmiems dviem E. Bajratari vaikams teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje.

28 Taip pat primintina, kad pagal SESV 21 straipsnį teisė gyventi valstybių narių teritorijoje suteikiama kiekvienam Sąjungos piliečiui, „laikantis Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų“ (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *NA*, C-115/15, EU:C:2016:487, 75 punktas).

29 Konkrečiau kalbant, tai apribojimai ir sąlygos, numatyti Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, sąlyga asmeniui turėti pakankamai išteklių, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį jis netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, ir turėti visavertį sveikatos draudimą, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalies b punktą (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *NA*, C-115/15, EU:C:2016:487, 76 punktas).

30 Be kita ko, dėl Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintos sąlygos turėti pakankamai išteklių Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nors Sąjungos pilietis privalo turėti pakankamai išteklių, Sąjungos teisėje nėra nustatyta jokių jų kilmės reikalavimų ir šiais ištekliais gali aprūpinti, be kita ko, trečiosios valstybės pilietis, vienas iš atitinkamų nepilnamečių Sąjungos piliečių tėvų (2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Rendón Marín*, C-165/14, EU:C:2016:675, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Vadinasi, aplinkybė, kad išteklius, kuriais nepilnametis Sąjungos pilietis ketina remtis pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą, sudaro pajamos iš jo tėvo, trečiosios valstybės piliečio, priimančiojoje valstybėje narėje vykdomos veiklos, nėra kliūtis pripažinti, kad minėtoje nuostatoje įtvirtintas reikalavimas turėti pakankamai išteklių yra įvykdytas (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Singh ir kt.*, C-218/14, EU:C:2015:476, 76 punktą).

32 Reikia patikrinti, ar ši išvada taikoma ir tuomet, kai nepilnamečio Sąjungos piliečio vienas iš tėvų neturi leidimo gyventi ir dirbti priimančiojoje valstybėje narėje.

33 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkto tekstas nesuteikia pagrindo manyti, jog pagal šią nuostatą galima atsižvelgti tik į išteklius, gautus iš trečiosios valstybės piliečio, nepilnamečio Sąjungos piliečio vieno iš tėvų, turinčio leidimą gyventi ir dirbti šalyje, vykdomos veiklos.

34 Iš tiesų pagal šią nuostatą tik reikalaujama, jog atitinkami Sąjungos piliečiai turėtų pakankamai išteklių, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, tačiau nenustatyta jokių kitų sąlygų, be kita ko, dėl šių išteklių kilmės.

35 Be to, primintina, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, teisė laisvai judėti, kaip pagrindinis Sąjungos teisės principas, yra bendra taisyklė, todėl Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos sąlygos turi būti aiškinamos paisant Sąjungos teisėje nustatytų ribų ir proporcingumo principo (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 70 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Šio principo paisymas reiškia, kad nacionalinės priemonės, kurių buvo imtasi taikant šioje nuostatoje įtvirtintas sąlygas ir apribojimus, turi būti tinkamos ir būtinos siekiamam tikslui įgyvendinti (šiuo klausimu, kiek tai susiję su iki Direktyvos 2004/38 priėmimo galiojusiais Sąjungos teisės aktais, žr. 2006 m. kovo 23 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-408/03, EU:C:2006:192, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), t. y. apsaugoti valstybių narių viešuosius finansus (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Singh ir kt.*, C-218/14, EU:C:2015:476, 75 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Šiuo klausimu pasakytina, kad tuo atveju, kai nepilnamečio Sąjungos piliečio turimi ištekliai, skirti jo ir jo šeimos narių reikmėms patenkinti gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje laikotarpiu, gaunami iš darbo, kurį šioje valstybėje narėje dirba vienas iš jo tėvų, trečiosios valstybės pilietis, neturintis leidimo gyventi ir dirbti šalyje, atsižvelgiant į nestabilią šio asmens padėtį, susidariusią dėl to, kad jis šalyje gyvena neteisėtai, kyla didesnė rizika, kad pakankamų išteklių neliks ir kad šis nepilnametis Sąjungos pilietis taps našta socialinės paramos sistemai.

38 Šiuo aspektu nacionalinė priemonė, pagal kurią tokios pajamos nepatenka į sąvoką „pakankamai išteklių“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą, leidžia įgyvendinti šia nuostata siekiamą tikslą.

39 Vis dėlto pažymėtina, kad, siekiant apsaugoti teisėtus priimančiosios valstybės narės interesus, Direktyvoje 2004/38 yra įtvirtintos nuostatos, leidžiančios jai veikti finansinių išteklių praradimo atveju, siekiant išvengti to, kad teisės gyventi valstybėje narėje turėtojas taptų našta šios valstybės narės viešiesiems finansams.

40 Konkrečiai kalbant, pagal Direktyvos 2004/38 14 straipsnio 2 dalį Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė gyventi priimančiosios valstybės narės teritorijoje remiantis šios direktyvos 7 straipsniu išsaugoma, tik jeigu šie piliečiai ir jų šeimos nariai atitinka šioje nuostatoje įtvirtintus reikalavimus (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Singh ir kt.*, C-218/14, EU:C:2015:476, 57 punktas).

41 Taigi Direktyvos 2004/38 14 straipsnis priimančiajai valstybei narei leidžia kontroliuoti, kad Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai, besinaudojantys teise gyventi šioje valstybėje narėje, visą gyvenimo joje laiką atitiktų šiuo klausimu Direktyvoje 2004/38 numatytus reikalavimus.

42 Šiomis aplinkybėmis Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinto reikalavimo turėti pakankamai išteklių aiškinimas taip, kad pagal šią nuostatą nepilnametis Sąjungos pilietis negali naudotis pajamomis, gaunamomis iš vieno iš jo tėvų, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti priimančiojoje valstybėje narėje, šioje valstybėje narėje vykdomos veiklos, greta šio reikalavimo, nustatytų papildomą reikalavimą dėl šio vieno iš tėvų turimų išteklių kilmės, o toks reikalavimas sudarytų neproporcingą kliūtį naudotis SESV 21 straipsnyje įtvirtinta atitinkamo nepilnamečio Sąjungos piliečio pagrindine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, nes jis nėra būtinas siekiamam tikslui įgyvendinti.

43 Nagrinėjamu atveju iš E. Bajratari pastabų matyti, kad nuo 2009 m. D. Bajratari visą laiką dirbo Jungtinėje Karalystėje: iš pradžių vyriausiuoju virėju restorane, o nuo 2018 m. vasario mėn. – samdomu darbuotoju automobilių plovykloje.

44 E. Bajratari per posėdį taip pat patvirtino, o Jungtinės Karalystės vyriausybė neprieštaravo, kad nuo pajamų iš D. Bajratari darbo, kurį jis toliau dirbo, nepaisydamas to, kad jo leidimo gyventi šalyje galiojimo laikas pasibaigęs, buvo mokami mokesčiai ir socialinio draudimo įmokos.

45 Galiausiai Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų manyti, jog pastaruosius dešimt metų E. Bajratari vaikai naudojosi Jungtinės Karalystės socialine parama. Taip pat pasakytina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 14 punkto, Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintas visaverčio sveikatos draudimo reikalavimas nagrinėjamu atveju neginčijamas.

46 Vadinasi, nacionalinė priemonė, leidžianti atitinkamos valstybės narės valdžios institucijoms atsisakyti suteikti nepilnamečiui Sąjungos piliečiui teisę gyventi šalyje, motyvuojant tuo, kad ištekliai, kuriais jis ketina naudotis pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą, gaunami iš vieno iš jo tėvų, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti šalyje, vykdomos veiklos, nors šie ištekliai jau dešimt metų patenkina minėto Sąjungos piliečio ir jo šeimos narių reikmes, todėl jiems nereikia naudotis šios valstybės narės socialinės paramos sistema, akivaizdžiai viršija tai, kas būtina tos valstybės narės viešiesiems finansams apsaugoti.

47 Be to, šio sprendimo 42 punkte pateiktas reikalavimo turėti pakankamai išteklių aiškinimas prieštarautų Direktyvos 2004/38 tikslui; kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, ja siekiama supaprastinti naudojimąsi pagrindine ir asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, kuri pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams, ir šią teisę sustiprinti (2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *McCarthy ir kt.*, C-202/13, EU:C:2014:2450, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

48 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad aplinkybė, jog išteklius, kuriais nepilnametis Sąjungos pilietis ketina remtis pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą, sudaro pajamos iš vieno iš jo tėvų, trečiosios valstybės piliečio, priimančiojoje valstybėje narėje vykdomos veiklos, nėra kliūtis pripažinti, kad minėtoje nuostatoje įtvirtintas reikalavimas turėti pakankamai išteklių yra įvykdytas, net jei tas vienas iš tėvų neturi leidimo gyventi ir dirbti šioje valstybėje narėje.

49 Galiausiai siekdama pateisinti nepilnamečio Sąjungos piliečio teisės gyventi šalyje apribojimą, kurį lemia aplinkybė, kad pajamos, gautos iš vieno iš šio nepilnamečio tėvų, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti Jungtinėje Karalystėje, šioje valstybėje narėje vykdomos veiklos, nepatenka į sąvoką „pakankami ištekliai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą, Jungtinės Karalystės vyriausybė nurodo priežastis, susijusias su viešosios tvarkos palaikymu.

50 Šiuo klausimu primintina, kad, siekiant pagrįsti Sąjungos piliečių ar jų šeimos narių teisės gyventi šalyje išimtį, sąvoka „viešoji tvarka“ turi būti suprantama siaurai – jos turinio valstybės narės negali nustatyti vienašališkai, be Sąjungos institucijų priežiūros (2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *CS*, C-304/14, EU:C:2016:674, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

51 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvoka „viešoji tvarka“ bet kuriuo atveju reiškia, kad, be socialinės tvarkos sutrikdymo, kurį sukelia bet koks įstatymo pažeidimas, turi kilti tikra, esama ir pakankamai rimta grėsmė vienam iš pagrindinių visuomenės interesų (2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *CS*, C-304/14, EU:C:2016:674, 38 punktas).

52 Taigi, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes, konstatuotina, kad, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 78 punkte, nagrinėjamu atveju neįvykdytos sąlygos, keliamos siekiant viešosios tvarkos sumetimais pateisinti dviejų pirmųjų E. Bajratari vaikų teisės gyventi šalyje apribojimą, kurį lemia tai, kad pajamos, kurias jų tėvas gauna dirbdamas neteisėtai, nepatenka į sąvoką „pakankami ištekliai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą.

53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, jog nepilnametis Sąjungos pilietis turi pakankamai išteklių, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, net jei šiuos išteklius sudaro pajamos iš jo tėvo, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti šioje valstybėje narėje, neteisėtai dirbamo darbo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 7 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad nepilnametis Sąjungos pilietis turi pakankamai išteklių, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, net jei šiuos išteklius sudaro pajamos iš jo tėvo, trečiosios valstybės piliečio, neturinčio leidimo gyventi ir dirbti šioje valstybėje narėje, neteisėtai dirbamo darbo.

Parašai.